

تعدد و تکرار جرم در فقه اسلامی وقوانین موضوعه ایران

تالیف
عاطفه حادق

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

سرشناسه	جاذق. عاطفه، ۱۳۶۹ -
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	Iran. Laws, etc
مشخصات نشر	تعدد و تکرار جرم در فقه اسلامی و قوانین موضوعه ایران تألیف عاطفه جاذق. تهران: انتشارات قانون بار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۵۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۰۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۲۷.
موضوع	تکرار جرم -- ایران
موضوع	Recidivism-- Iran
موضوع	حقوق جزا -- ایران
موضوع	Criminal law -- Iran
موضوع	حقوق جزا (فقه)
موضوع	(Criminal law (Islamic law
موضوع	آیین دادرسی جزایی -- ایران
موضوع	Criminal procedure -- Iran
موضوع	آیین دادرسی جزایی (فقه)
موضوع	(Criminal procedure (Islamic Law
رده بندی کنگره	HV۶-۴۹/۷۰۲ ج ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	۳۴۰-۱۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	۶۹۳۰۸

انتشارات قانون بار

تعدد و تکرار جرم در فقه اسلامی و قوانین موضوعه ایران

تألیف عاطفه جاذق

ناشر: قانون بار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۰۲-۲

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول	۱۱
تعاریف اصطلاحات و مفاهیم	۱۱
فصل دوم	۲۹
تعدد و تکرار جرم و محازات و تشدید آن در فقه و حقوق	۲۹
فصل سوم	۵۹
احکام تعدد و تکرار جرم از نظر فقهی و حقوقی در (حدود، قصاص)	۵۹
فصل چهارم	۱۲۷
احکام تعدد جرم از نظر فقهی و حقوقی در (احکام تعزیرات)	۱۲۷
منابع و مأخذ	۱۴۷

مقدمه

مقررات مربوط به تعریف و ضوابط تعدد و تکرار جرم به عنوان دو عامل انحصاری تشدید مجازات در کیفیات مشدده عام در حقوق کیفری ایران دچار نوسانات و تغییراتی بوده است. در قبل از انقلاب به پیرو باز حقوق کیفری فرانسه، مقنن ایران تعدد را ارتکاب جرائم متعدد بدون آنکه در مورد هر کدام حکم محکومیت قطعی کیفری صادر شده باشد می دانست و حالت تکرار را نیز، تکاب جرم پس از صدور حکم محکومیت قطعی کیفری می دانست. بر این اساس مرز بین تعدد و تکرار جرم در حقوق کیفری قبل از انقلاب ایران « وجود حکم محکومیت قطعی کیفری » پس از انقلاب مقنن بدون دقت لازم و بدون آنکه تغییری در تعریف تعدد جرم بر حجت او داشته باشد تعریف خود از تکرار جرم را تغییر داد و به ارتکاب جرم پس از تحمل کامل مجازات جرم ارتکاب سابق تبدیل کرد. این اقدام مقنن باعث گردیده که برخی از نویسندگان علی رغم تراجعات ماه ۴۸ قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰، هنوز تعریف تکرار را همان تعریف سابق، یعنی ارتکاب جرم پس از صدور حکم محکومیت قطعی کیفری بدانند و برخی دیگر چنین تصور می کنند که « این علاوه بر دگرگونی تعریف تکرار جرم، تعریف تعدد را هم دگرگون کرده، در واقع مرز بین تعدد و تکرار را به جای « محکومیت قطعی کیفری » قانون مجازات عمومی اصلاحی ۱۳۵۲ « اجراء مجازات سابق » در قانون جدید دانسته. همانطور که در متن مقاله خواهیم دید، این دو نظریه کاملاً سائب نیستند. نه تعریف تکرار، تعریف قانون مجازات عمومی سابق است و نه مرز تعدد و تکرار « اجراء مجازات جرم قبلی ». اساساً با قانون فعلی، مرزی در این خصوص وجود ندارد و هر کدام از تعدد و تکرار تعاریف خاص خود را دارند. تکرار جرم عبارت است از « ارتکاب جرم پس از تحمل مجازات جرم ارتکابی سابق » و تعدد جرم عبارت است از « ارتکاب جرائم متعدد بدون آنکه منجر به صدور حکم محکومیت قطعی کیفری شده باشد.

علاوه بر این مقنن پس از انقلاب در اقدامی ابداعی که در قوانین کیفری قبلی ایران بی سابقه بوده است، تعدد مادی جرم را به دو دسته تعدد مادی جرائم مختلف و مشابه تقسیم کرده که



در اولی قاعده جمع مجازات و در دومی قاعده مجازات واحد با وصف اختیار دادگاه در تشدید مجازات را پذیرفته است؛ که انتقادات زیادی به آن وارد گردیده. همچنین مقنن پس از پیروزی انقلاب اسلامی با اینکه اختیار تشدید مجازات در حالت تکرار جرم و نیز در حالت تعدد مادی جرائم مشابه را به دادگاه داده؛ اما معیاری را برای نحوه تشدید مجازات تعیین نکرده که همین امر باعث اختلاف نظر زیادی شده است. که نمونه آن را می توان در تشتت آرای اداره حقوقی قوه قضاییه در این خصوص ملاحظه نمود. که در متن پایان نامه به آن و نیز رأی وحدت رویه انتقاد آمیزی که در این خصوص وجود دارد، اشاره خواهد شد.

با توجه به اختلاف آراء نویسندگان، در هر کدام از این سه موضوع و اینکه به نظر می رسد هنوز جای بررسی های دقیق تر در خصوص موضوع وجود دارد. در این تحقیق به بررسی تعریف تعدد و تکرار جرم در قانون مجازات عمومی سابق و قانون مجازات اسلامی خواهیم پرداخت. علاوه بر آن، بررسی صریح یا سقیم بودن اقدامات مقنن در تفکیک تعدد مادی جرم، به دو نوع تعدد مادی جرائم مشابه و مختلف نیز، خواهیم پرداخت. سرانجام در خصوص منظور مقنن از تشدید مجازات برای حالت تعدد مادی جرائم مشابه و تکرار جرائم، بررسی مختصری خواهیم داشت.